

Advokaadibüroo RASK
Keidi.Koiv@rask.ee

Teie 22.10.2024
Meie 04.11.2024 nr 12.2-1/4665-2

Järelevalvemenetluse alustamata jätmine

Austatud vandeadvokaat Keidi Kõiv

OÜ Nordlin Ehitus, registrikood 11966711, volitatud esindajana esitasite 22.10.2024 Rahandusministeeriumile järelevalveteate nr 12.2-1/4665-1, milles viitate võimalikele riigihangete seaduse (edaspidi RHS) rikkumistele AS Riigi Kinnisvara (edaspidi hankija) poolt avatud hankemenetlusena läbi viidavas riigihankes „Eesti Rahvusringhäälingu uue telemaja ehitustööd“ (viitenumber 280067) (edaspidi riigihange).

Järelevalveteates toote välja asjaolud, et hankija kehtestas subjektiivse hindamiskriteeriumi sõnastuses, mida ei saa pidada piisavalt selgeks, üheselt mõistetavaks ning detailseks. Leiate, et hankija on hindamisel väljunud hindamiskriteeriumiga seatud raamidest, mistõttu on hankija edukaks tunnistamise otsus kontrollimatu. Ühtlasi heidate hankijale ette RHS § 47 lg 4 p-s 3 sätestatud kohustuse täitmata jätmist, kuna hankija ei ole edukaks tunnistamise otsust põhjendades toonud seadusega ettenähtud ulatuses välja need edukat pakkumust iseloomustavad andmed, mis andsid edukale pakkumusele eelise. Teie hinnangul on hankija tegevust pakkumuste hindamisel ja otsuste vastuolus RHS § 3 p-s 1 sätestatud läbipaistvuse ning kontrollitavuse üldpõhimõtetega. Lisas toote välja asjaolu, et taotluse esitajal ei ole õigus esitada rikkumise peale vaidlustust vaidlustuskomisjonile, kuna tal puudub subjektiivne õigus vaidlustuse esitamiseks oma asukoha tõttu pakkumuste järjestuses (taotluse esitajad on kohal nr 4).

Selgitame, et Rahandusministeeriumi pädevus ning volitused riigihankealase järelevalve teostamisel on sätestatud RHS 9. peatükis, mille kohaselt on Rahandusministeeriumil ulatuslik kaalutusõigus igakordselt otsustada, kas järelevalvemenetlust algatada ja millist seaduses ette nähtud järelevalveabinõud rakendada.

RHS § 205 lg 1 rõhutab, et järelevalvemenetlus viiakse läbi üksnes avaliku huvi kaitseks. RHS § 205 lg 1 p 1 sätestab, et Rahandusministeerium võib järelevalvemenetluse alustada põhjendatud kahtluse korral RHS §-s 207 sätestatud järelevalveteate põhjal või mõnel muul ajendil, kui on küllaldaselt andmeid, mis viitavad käesoleva seaduse rikkumisele, ja puuduvad RHS § 206 lg-s 1 nimetatud asjaolud.

Samuti võib RHS § 206 lg 2 p 1 kohaselt Rahandusministeerium jätta järelevalvemenetluse alustamata, kui järelevalveteate esitaja ei ole RHS §-s 189 ette nähtud tähtaja jooksul kasutanud õigust esitada rikkumise peale vaidlustust Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi VaKo).

Selgitame täiendavalt, et vaidlustuse esitamise võimaluse minetamisel ei ole Rahandusministeeriumile järelevalveteate esitamine reeglina põhjendatud. Seadusandja on RHS-i vastuvõtmisel pidanud oluliseks eristada järelevalvemenetlust vaidlustusmenetlusest. Hankeasjades näevad HKMS § 268 lg 1 ja VaKo põhimääruse § 1 ette kohustusliku kohtueelse menetluskorra VaKo-s. Rahandusministeeriumi järelevalve ülesandeks ei ole dubleerida subjektiivset õiguskaitset võimaldavat vaidlustusmenetlust ning halduskohtumenetlust hankeasjades, mistõttu üldjuhul ei saa rikkumine olla üheaegselt nii Rahandusministeeriumi kui vaidlustuskomisjoni menetluses.¹ Sisuliselt tooks see kaasa järelevalvemenetluse kaudu tähtajatute vaidlustuste esitamise. Initsieerides Rahandusministeeriumi järelevalve tulemusel hankijale ettekirjutuse tegemise, saavutaks riigihankes osalenud või osalemisest huvitatud ettevõtja võimaluse minna mööda RHS-is ettenähtud vaidlustuse esitamise tähtajast, mis oleks õiguskindluse ja õigusrahu suhtes lubamatu.²

Järelevalveteate esitamise järgselt tutvus Rahandusministeerium riigihangete registris (edaspidi eRHR) riigihanke alusdokumentidega, hankemenetluses vastu võetud otsustega ning eRHR vahendusel peetud teabevahetusega.

Heidate järelevalveteates muu hulgas ette, et hankija kehtestas riigihanke alusdokumentides subjektiivse hindamiskriteeriumi sõnastuses, mida ei saa pidada piisavalt selgeks, üheselt mõistetavaks ning detailseks. Selgitame, et riigihanke alusdokumentides sisalduvaid tingimusi saab vaidlustada VaKo-s enne pakkumuste esitamise tähtpäeva. Pakkumuste esitamise tähtpäev oli algselt 10.09.2024, hankija pikendas tähtaega 04.09.2024 avaldatud hanketeatega ja määras uueks pakkumuste esitamise tähtpäevaks 26.09.2024. Järelevalveteate esitaja ega üksi teine riigihankes osalemisest huvitatud isik tähtaegselt riigihanke alusdokumente ei vaidlustanud.

Asjaoludest nähtub, et hankija teavitas pakkujaid edukaks tunnistamise otsusest 16.10.2024. Riigihangete vaidlustuskomisjoni ja kohtupraktikas levinud tõlgenduse kohaselt hakkab vaidlustamise tähtaeg kulgema hetkest, mil pakkuja saab teada otsuse sisust ja selle põhjendustest. Seega sai järelevalveteate esitaja võimalikust õiguste rikkumisest või huvide kahjustamisest teada 16.10.2024, kui hankija teavitas pakkujaid pakkumuste hindamise tulemustest.

Rahandusministeeriumi hinnangul ei ole võimalik järelevalveteate esitaja vaidlustamisõigust välistada tuginedes asjaolule, et teate esitaja pakkumus on pingereas neljas. Vaidlustamisõiguse puudumine pole ilmselge eriti olukorras, kus on põhjendatud kahtlus, et pakkumuste hindamine pole toimunud kooskõlas riigihanke alusdokumentides kehtestatud hindamiskriteeriumidega. Vaidlustamisõigust võib välistada juhul, kui vaidlustaja võimalus hankelepingu sõlmimiseks on olematu. Asjaoludest nähtuvalt kasutas hankija hankemenetluses nn pöördmenetlust vastavalt RHS § 52 lg-le 3 ning kontrollis esmalt pakkumuste vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele ja hindas vastavaks tunnistatud pakkumusi. Hankija tegi eduka pakkuja suhtes kõrvaldamata jätmise ja

¹ RHS eelnõu. 450 SE I. Riigikogu XIII. Seletuskiri, lk 139.

² M. Antonov. RHS § 206 komm. 9 – M. A. Simovart, M. Parind (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2019.

kvalifitseerimise otsuse 22.10.2024. Pöördmenetlustes ei ole hetkeni, millal hankija on kontrollinud pakkuja kvalifikatsiooni ja kõrvaldamise aluste puudumist, üheselt selge, et hindamise kriteeriumide kohaselt järgmine pakkuja on ainus, kes saaks kandideerida lepingule, mistõttu ei ka välistada kaebeõigust pakkujal, kelle pakkumus jäi pingereas tahapoole (vt Riigihangete vaidlustuskomisjoni 30.08.2024 a. otsus nr 145-24/278102, p 8).

Lähtudes eeltoodud asjaoludest ning juhindudes RHS § 206 lg 2 p-st 1 ning RHS § 206 lg-st 3 teatame, et Rahandusministeerium ei alusta 22.10.2024 OÜ Nordlin Ehitus esitatud järelevalveteate ajendil järelevalvemenetlust AS Riigi Kinnisvara poolt avatud hankemenetlusena korraldatud riigihanke „Eesti Rahvusringhäälingu uue telemaja ehitustööd“ (viitenumber 280067) suhtes.

Vaatamata järelevalvemenetluse alustamata jätmisele, täname Teid esitatud pöördumise eest. Analüüsime turuosalistelt laekunud teavet ning arvestame sellega riskianalüüside ja plaanilise järelkontrolli tööplaanide koostamisel. Täiendavate küsimustega palume pöörduda riigihangete ja riigiabi osakonna juristi Hendrik Kull'i poole (tel: 5302 2908, e-post: hendrik.kull@fin.ee).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu
riigihangete valdkonna juht

Hendrik Kull 5302 2908
Hendrik.Kull@fin.ee